

Врз основа на член 45 став 3 од Законот за управување со кризи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, 36/11, 41/14, 104/15, 39/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 215/21), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 13 јуни 2023 година, донесе

УРЕДБА

ЗА МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОЦЕНАТА НА ЗАГРОЗЕНОСТА НА БЕЗБЕДНОСТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ОД СИТЕ РИЗИЦИ И ОПАСНОСТИ, НЕЈЗИНАТА СОДРЖИНА И СТРУКТУРА, НАЧИНОТ НА ЧУВАЊЕ И АЖУРИРАЊЕ, КАКО И ОПРЕДЕЛУВАЊЕТО НА СУБЈЕКТИТЕ ВО СИСТЕМОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ НА КОИ ИМ СЕ ДОСТАВУВА ЦЕЛОСНА ИЛИ ИЗВОД ОД ПРОЦЕНАТА

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со оваа уредба се пропишува Методологијата за изработка на Процената на загрозеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, нејзината содржина и структура, начинот на чување и ажурирање, како и определувањето на субјектите во системот за управување со кризи на кои им се доставува целосна или извод од Процената.

Член 2

Одделни изрази употребени во оваа уредба го имаат следново значење:

1. „Ризик“ е комбинација од повеќе меѓусебно зависни фактори кои влијаат на веројатноста, одредена опасност да прерасне во несреќа или катастрофа и да се реализираат нејзините негативни последици.
2. „Опасност“ е природен феномен, човечка активност, техничко-технолошка хаварија или друг вид на појава која може да предизвика: загуба на живот, повреди или други влијанија врз здравјето, имотна штета, загуба на средствата за егзистенција и услуги, општествено и економско пореметување, како и штета врз животната средина.
3. „Ранливост“ е присуството на посебни карактеристики, специфики и околности на поединецот, заедницата, системите или објектите кои ги прават подложни на негативните влијанија и оштетувачките ефекти на дадената опасност.
4. „Изложеност“ е присуството на луѓе, материјални добра, природни богатства, системи, објекти или други елементи во зоните на опасност и кои со тоа присуство и сопствената ранливост се подложни на потенцијални загуби, оштетувања и други негативни влијанија.
5. „Процена на ризик“ е утврдена методологија/постапка со која се одредува природата и обемот на ризикот со анализа на потенцијалните опасности и со оценување на постоечките услови на ранливост кои заедно би можеле потенцијално да им наштетат на изложените луѓе, имот, услуги, средства за егзистенција и животната средина од која зависат.

6. „Анализа на ризик“ е дел од процесот на процената на ризикот (и со тоа поврзаното мапирање на ризик), која вклучува преглед на техничките карактеристики на опасностите, како што се нивната локација, интензитет, зачестеност и веројатност; анализа на изложеноста и на ранливоста, вклучително и физичките, социјалните, здравствените, економските и еколошките димензии (последници); и оценка на способноста на преовладувачките и алтернативните капацитети за справување во однос на веројатните сценарија на ризикот.

7. „Превенција“ е збир на планирани, организирани и институционално раководени активности насочени кон намалување или целосно избегнување на неповолните влијанија од опасностите и со нив поврзаните несреќи и катастрофи.

8. „Отпорност“ е способност на системот за управување со кризи, локалната заедница или општеството кои се изложени на опасности, да пружат отпор, да апсорбираат негативни влијанија, да се прилагодат на промените и да отпочнат процес на опоравување од ефектите од опасноста, и тоа навремено и ефикасно, преку одржување и обновување на нивните основни структури и функции.

9. „Управување со ризик“ е систематски процес на употреба на правни механизми, организациски и оперативни способности и капацитети за спроведување стратегии, политики, како и конкретни мерки и активности за превенција и справување со цел да се намалат негативните влијанија на опасноста и можноста истата да прерасне во поголема несреќа или катастрофа.

10. „Процена на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности“, е документот во кој се интегрирани процените на надлежните државни субјекти, за ризици и опасности од нивна надлежност, како и поодделните процени за загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје и која е во функција на планско, навремено, целесообразно и координирано донесување на одлуки, насоки и препораки за преземање на потребните мерки и активности на субјектите на Системот за управување со кризи на национално и локално ниво.

11. „Процена на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје од сите ризици и опасности“ е документ во кој се интегрирани процените на надлежните локални органи, кои се однесуваат за подрачјето на општините и на Градот Скопје и кои се во функција на планско, навремено, целесообразно и координирано донесување на одлуки, насоки и препораки за преземање на потребните мерки и активности на субјектите на Системот за управување со кризи на локално ниво.

12. „Е-процена“ е веб базирана информатичка платформа која се воспоставува во Центарот за управување со кризи, во рамки на која се води Информациско документаристичка база на податоци (ИНДОК), се креираат, ажурираат потребните бази на податоци и се изработуваат процените на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија, подрачјата на општините и на Градот Скопје од сите ризици и опасности. Е-процената има затворен дел кој е достапен за интерни корисници и отворен дел кој е достапен преку веб пристап за јавноста и заинтересирани надворешни субјекти.

13. „Мапирање на ризици“ е процес на креирање на карти (мапи) со употреба на гео-просторни податоци за потребите на изработка и ажурирање на процените за подрачјата на општините и Градот Скопје и територијата на Републиката. Мапирањето на ризик вклучува употреба на

индикатори за просторната и временската дистрибуција на ризикот, комбинирајќи ги информациите за изложеност, ранливост, веројатност, интензитет и последиците од настанувањето на ризикот.

14. „Карта (мапа) на опасност“ е карта (мапа) на која визуелно се прикажани идентификуваните опасности за определено географско подрачје.

15. „Карта (мапа) на ризик“ е карта (мапа) на која визуелно се прикажани резултатите од процената на ризик за определено географско подрачје.

16. „Географски информациски систем (ГИС)“ во смисла на оваа уредба, е компјутерски информациски систем за собирање, обработка, анализа и просторно прикажување на резултатите од процената.

17. „Национален информативен систем за ризици“ е веб-базиран Географски информациски систем за просторно и тематско прикажување на посебните елементи од ризиците и опасностите опфатени со Процените за подрачјата на општините и Градот Скопје и територијата на Републиката.

18. „Матрица на ризик“ е алатка за визуелизација на резултатите од процената и се состои од хоризонтална оска на која се прикажуваат вредности за веројатност за ризик (од еден до пет) и вертикална оска на која се прикажуваат вредности за влијание/последиви од ризикот (од еден до пет). Матрицата се креира за секој опфатен ризик во однос на најголема веројатност и најголеми влијанија/последиви од случување на ризик.

19. „Сценарио на ризик“ е анализа и обработка на единечна или повеќе ризична ситуација што доведува до значителни влијанија/последиви, избрана со цел подетално да се прикаже одреден ризик за кој тоа сценарио претставува информативен пример за подготовка и увежбување на надлежните субјекти од системот за управување со кризи.

20. „Календар на ризик“ е прикажување на присутноста на ризикот во одреден временски период/сезона од годината.

II. СОДРЖИНА И СТРУКТУРА НА ПРОЦЕНАТА

Член 3

Содржината и структурата на „Процената на загрозеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности“ и „Процените на загрозеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје од сите ризици и опасности“ (во натамошниот текст: „Процената“), се состои од вовед, општ и посебен дел.

Член 4

Процената содржи:

- Вовед

- Општ дел:

I. Генерален опис на целите на Процената

1.. Територијален опфат (територија на Република Северна Македонија, подрачје на општините и на Градот Скопје, подрачје на Регионален центар) на Процената,

2. Геостратегиски карактеристики и положба,
3. Цел на Процената,
4. Предмет и задачи на Процената.

II. Процес на анализа

1. Идентификација на територијата/подрачјето и административно-управните единици вклучени во анализата,
2. Институции/субјекти во системот за управување со кризи кои се вклучени во процесот на анализата,
- 3.) Интеракција со другите институции/субјекти од системот за управување со кризи (координација, комуникација, соработка),
4. Извори на податоци и процес/процедури за нивна размена и
5. Механизми на координација со други институции/субјекти кои спроведуваат активности од сличен карактер (изработуваат процени за одреден вид на ризици и опасности од нивна надлежност или за различен/ист територијален опфат).

III. Елементи на ризикот

Опис на територијата/подрачјето на опфат со Процената:

1. Географски карактеристики:

- 1.1. Географска положба и големина,
- 1.2. Релјефни карактеристики,
- 1.3. Пошуменост и друга вегетациска покриеност,
- 1.4. Основни карактеристики на земјиштето,
- 1.5. Климатски услови,
- 1.6. Хидрографска мрежа, вид и количина на атмосферски и други води.

2. Организација и користење:

- 2.1. Социо-економски карактеристики,
- 2.2. Природни ресурси (земјоделско земјиште, шуми и шумско земјиште, минерални ресурси и рудници, водни ресурси и водостопанска инфраструктура, енергетски извори и енергетска инфраструктура и слично),
- 2.3. Население и организација на населбите и дејностите (урбанизација и мрежа на населби, уредување на селските населби и подрачја, домување и слично),
- 2.4. Комуникациска мрежа, сообраќај и врски,
- 2.5. Животна средина и природни богатства, биодиверзитет и заштитени природни подрачја,
- 2.6. Културно-историско наследство,

2.7. Патна мрежа, по видови на патишта,

2.8. Останата инфраструктура, по видови и(3) Населени места:

3.1. Имиња, големина и граници на секој град и поголеми населени места,

3.2. Урбана – рурална структура на населбите,

3.3. Демографски профил: број и карактеристики на населените места, број и структура на населението (национална застапеност, старосни групи, родова припадност, образование, економска активност, лица со посебни потреби и други демографски параметри, вклучувајќи ги промените кои се случиле во последните 2-3 децении), вкупно и посебно, по населени места и

(4) Економски профил:

4.1. Стопанска развиеност,

4.2. Присутна индустрија и други производни капацитети (по градови и населени места),

4.3. Индустрија со хазарден потенцијал (со посебно елаборирање на потенцијалот за загрозување).

(5) Генерални карактеристики на развојот:

5.1. Актуелната намена на земјиштето и развојните карактеристики,

5.2. Развојни цели за територијата/подрачјето, како дел од националните/локални планови (Просторен план на Република Северна Македонија, Генерален/детален урбанистички план и сл.).

(6) Сумарен и детален опис на застапените елементи на ризикот според номенклатурата на средства и други добра од Методологијата за процена на штета од природни непогоди и други несреќи.

- Посебен дел:

I. Ризици и опасности:

Профилирање на ризиците и опасностите за дадената територија/подрачје, односно идентификација на присутните и очекуваните опасности на кои територијата/подрачјето била/е изложена, нивен опис, анализа, проценување на веројатноста за случување, по време и простор, очекуван интензитет/јачина на влијание и можни последици.

II. Процена на ризикот-постапки и активности:

1. Процена на опасност:

1.1. Истражување, документирање и анализа на информации и документи за случените во минатото несреќи и непогоди предизвикани од опасностите карактеристични за територијата/подрачјето која е опфатена со процената и ажурирање на Информациско документаристичка база на податоци (ИНДОК) во рамките на „Епроцена“.

1.2. Определување/профилирање на потенцијалните извори на загрозување-опасности, кои можат да предизвикаат одредено загрозување на безбедноста на територијата на Република Северна Македонија или на подрачјето на општините и на Градот Скопје.

1.3. Проценување на веројатноста за нивно случување (по време, место, интензитет), со научно и методолошки поткрепен процес на обработка на верификувани информации и податоци во организирана и координирана меѓуресурска соработка со сите вклучени субјекти од системот за управување со кризи.

1.4. Презентирање на резултатите од процената, на карти (мапи) за опасностите, матрици на опасност и ризик, календар на ризик и друго, преку Националниот информативен систем за ризици, Е-процената и соодветна информатичка технологија и информациски системи како Географски информационални системи-ГИС и сл..

1.5. Други постапки, мерки и активности кои не се опфатени во потточките од 1.1. до 1.4. на оваа точка.

2. Процена на ранливост и изложеност на посебните елементи кон кои е насочен ризикот:

2.1. Процената на ранливоста и изложеноста опфаќа анализа и дефинирање на посебните карактеристики, специфики и околности на поединецот, заедницата, објектите и системите кои ги прават подложни на негативните влијанија на оштетувачките ефекти на дадената опасност.

2.2. Квалитативна и квантитативна анализа на создадените вредности, идентификација на типологијата на објектите и нивниот број, на инфраструктурата и на критичните објекти кои се чувствителни на конкретната опасност, со мапирање, во зависност од достапноста на Геопросторни податоци.

2.3. Квалитативна и квантитативна анализа на изложеното население (родова структура, старосни групи, ранливи категории на граѓани, групи со посебни потреби и слично), со мапирање, во зависност од достапноста на Геопросторни податоци.

2.4. Процена на влијанието (ранливост и изложеност) од конкретната опасност врз објекти и инфраструктура:

2.4.1. Оштетување на објекти, по конструктивни типови, степен на оштетување и број,

2.4.2. Оштетување на инфраструктурата, по различни категории на инфраструктура и степен на оштетување,

2.4.3. Критични објекти по категории на намена, конструктивна типологија, степен на оштетување и број,

2.4.4. Останати објекти и инфраструктура, по типологија, степен на оштетување, број и други релевантни карактеристики.

2.5. Процена на влијанието (ранливост и изложеност) од конкретната опасност врз населението:

2.5.1. Живот и здравје,

2.5.2. Смртност и повреди (по типологија и интензитет),

2.5.3. Појава на болести и зарази и слично.

2.6. Процена на влијанието (ранливост и изложеност) на институциите/субјектите на системот за управување со кризи (капацитет и способности).

2.7. Процена на директните, индиректните и долгорочните физички и економски загуби по категории на разгледуваните елементи на ризикот.

2.8. Збирна оценка и економски биланс на потенцијалниот ризик со процена на неговото влијание врз економијата на територијата/подрачјето.

2.9. Процена за други елементи на ризикот.

3. Капацитет и способност на Системот за управување со кризи за превенција, рано предупредување и одговор на проценетиот ризик:

3.1. Осврт на секторски стратегии, политики и планови за намалување/превенција, односно справување со проценетиот ризик.

3.2. Осврт на ресурсите за одговор (човечки, материјални, технички и др;) кои се наоѓаат на територијата на која се однесува процената.

3.3. Процена на потреби (опрема) и секторски подготовки (обука, вежби) за спроведување на потребните мерки и активности насочени кон превенција, рано предупредување и справување со проценетата состојба.

3.4. Координација, комуникација и одлучување за примената на мерките и ресурсите, преку стандардни оперативни постапки.

3.5. Мерки за справување и отстранување на последиците од случени несреќи и катастрофи.

3.6. Процена на штети со изразени финансиски импликации.

3.7. Управување со ревитализација по елиминирањето на кризата.

4. Прилози на Процената, како на пример, карти (мапи), матрици на опасност и ризик, сценарио на ризик, календар на ризик и други елементи за визуелизација на содржината од Процената.

Член 5

Во Процената се означува степенот на загрозеност на безбедноста на територијата на Република Северна Македонија и на подрачјето на општините и на Градот Скопје, за секоја опасност посебно, и тоа:

- Прв степен (зелено) означува редовна состојба (нема ризик),

- Втор степен (сино) означува низок ризик (редовна состојба со ретко манифестирани појави на загрозеност),

- Трет степен (жолто) означува покачен ризик (можен почеток на криза или кризна состојба),

- Четврт степен (портокалово), означува висок ризик и веројатност за почеток на криза или кризна состојба,

- Петти степен (црвено), означува највисок ризик и загрозеност на виталните вредности (создадени услови за прогласување на криза или кризна состојба).

Степенот на загрозеност визуелно се прикажува на матрицата на календар на ризик.

Член 6

Појаснувања за опфатот на содржината и структурата на Процената ќе се вршат согласно упатствата дадени од страна на Центарот за управување со кризи.

III. ИЗРАБОТКА НА ПРОЦЕНАТА

Член 7

Процената на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, се изработува во организиран процес на постојана комуникација, координација и размена на податоци, информации и документи, помеѓу Центарот за управување со кризи и органите на државната управа, кои извршуваат обврски согласно Законот за управување со кризи.

Процесот на изработка и ажурирање на Процената на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, се спроведува преку „Е-процена“.

Член 8

Процените на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје се изработуваат во организиран процес на постојана комуникација, координација и размена на податоци, информации и документи, помеѓу регионалните центри и субјектите од системот за управување со кризи на локално ниво.

Процесот на изработка и ажурирање на процените на загроеноста за подрачјето на општините и на Градот Скопје, се спроведува преку „Е-процена“.

Член 9

Од страна на органите на државната управа кои се членови на Групата за процена, се изработуваат одделни процени од нивна надлежност, кои се однесуваат на посебни ризици и опасности.

Член 10

Процената на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, како единствен (обединет) документ се изработува во еден примерок.

Процената на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје, се изработува во надлежниот регионален центар за управување со кризи, во три идентични примерока, од кои првиот останува во регионалниот центар, вториот се доставува до Советот на општината/Градот Скопје, а третиот се доставува до Центарот за управување со кризи.

Член 11

За Процената на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје и Процената на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, кои се донесени, се изработува резиме на процената.

IV. НАЧИН НА ЧУВАЊЕ, АЖУРИРАЊЕ И ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА СУБЈЕКТИТЕ ВО СИСТЕМОТ ЗА УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗИ НА КОИ ИМ СЕ ДОСТАВУВА ЦЕЛОСНА ИЛИ ИЗВОД ОД ПРОЦЕНАТА

Член 12

Примерокот од Процената на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности и третиот примерок од Процените на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје се чуваат во Центарот за управување со кризи, во Скопје, каде се обезбедуваат соодветни просторни и технички услови и се преземаат потребни мерки за чување и ракување со класифицираните информации и документи, како делови од процените, согласно прописите од областа на класифицирани информации.

Првиот примерок од Процената на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје, од сите ризици и опасности, се чува во регионалниот центар за управување со кризи, каде се обезбедуваат соодветни просторни и технички услови и се преземаат потребни мерки за чување и ракување со класифицираните информации и документи, како делови од процените, согласно прописите за класифицирани информации.

Вториот примерок од Процената на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје, од сите ризици и опасности, се чува во општината/Градот Скопје за чие подрачје истата се однесува.

Член 13

Ажурирањето на процените како процес се врши редовно, а по укажана потреба и вонредно, преку Епроцена.

Со одлука која се донесува од страна на Групата за процена, активностите за редовното ажурирање на Процената на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, координирани од Центарот за управување со кризи, се организираат на секои четири години.

Процената на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, вонредно се ажурира на предлог на еден или повеќе членови на Групата за процена.

Член 14

Со одлука која се донесува од страна на Советот на општината, односно Советот на Град Скопје, активностите за редовно ажурирање на Процената на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје, од сите ризици и опасности, координирани од страна на надлежниот регионален центар за управување со кризи, отпочнуваат најдоцна три месеци од конституирање на Советот на општината/Градот Скопје.

Процната на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје, од сите ризици и опасности, вонредно се ажурира на предлог на регионалниот центар за управување со кризи.

Член 15

Определувањето на субјектите и начинот на кој им се доставува целосна или извод од Процената на загроеноста на безбедноста на Република Северна Македонија од сите ризици и опасности, се врши од страна на Групата за процена, по претходно барање на субјектите, преку Центарот за управување со кризи.

Определувањето на субјектите и начинот на кој им се доставува целосна или извод од Процената на загроеноста на подрачјата на општините и на Градот Скопје, од сите ризици и опасности, се врши од страна на Советот на општината и Советот на град Скопје, по претходно барање на субјектите, преку регионалниот центар за управување со кризи.

V. ПРЕОДНА И ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 16

Со денот на влегувањето во сила на оваа уредба, престанува да важи Уредбата за Методологијата за изработка на Процената на загроеноста на безбедноста на Република Македонија од сите ризици и опасности, нејзината содржина и структура, начинот на чување и ажурирање, како и определувањето на субјектите во системот за управување со кризи на кои им се доставува целосна или извод од Процената („Службен весник на Република Македонија“ бр.13/11).

Член 17

Оваа уредба влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Бр. 41-1656/8

13 јуни 2023 година

Скопје

Прв заменик на претседателот

на Владата на Република

Северна Македонија,

д-р Artan Grubi, с.р